

Brochure

Zorgvuldig handelen bij voorbehouden en bijzondere handelingen

Het KNGF kenmerkt in ieder geval de volgende handelingen als bijzondere handelingen:

- High Velocity Trust (HVT) technieken (manipulaties)
- Dry needling
- Bijzondere handelingen in het ademhalingsstelsel (KNGF 2010)
- Bijzondere handelingen in het mond-kaakgebied (KNGF 2010)
- Bijzondere handelingen in het bekkenbodembereik (KNGF 2010)

Inhoudsopgave

Overweging	2
Inleiding	2
1. Advies: zorgvuldig handelen	4
2. Voorbehouden handelingen	6
3. Bijzondere handelingen	10
4. Bijlage	12

Overweging

De zorgverlening van zorgaanbieders wordt in toenemende mate onder de loep genomen en getoetst op de normen en waarden die de zorgaanbieders daarbij hanteren. Het KNGF wil als beroepsgroep actief normen en waarden betrekken in de besluitvorming omtrent het toepassen van behandelingen. Naast de bestaande wettelijke kaders, zoals de Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG) en de Wet op de Geneeskundige BehandelingsOvereenkomst (WGBO) en de KNGF-Richtlijnen biedt het KNGF door middel van deze brochure een moreel referentiekader voor het maken van keuzes in het behandelproces.

Bij de behandeling van de patiënt spelen niet alleen de zorgtechnische overwegingen een rol. Ook zorgethische argumenten zijn bepalend in de keuzes in een zorgproces, waarbij sprake kan zijn van tegenstrijdige overwegingen. Zo komt bij het toepassen van voorbehouden en bijzondere handelingen de lichamelijke integriteit van de patiënt in het geding. Een zorgvuldige afweging vooraf is dan van groot belang. Het afbreukrisico voor zowel de individuele fysiotherapeut als de beroepsgroep als geheel is immers aanmerkelijk groter dan in het geval van reguliere behandelmethoden.

De eerste versie van de adviesbrochure van het KNGF over het uitvoeren van bijzondere en voorbehouden handelingen dateert uit 1998. Met die brochure wenste het KNGF bij te dragen aan het beperken van de kans op conflicten tussen fysiotherapeuten en patiënten over de behandeling. Het belang hiervan is nog steeds aanwezig. Veranderingen in de fysiotherapie, zoals de invoering van de Directe Toegankelijkheid Fysiotherapie, hebben ertoe geleid om de brochure aan te passen.

Het KNGF wenst u door middel van hetgeen besproken wordt in de voorliggende brochure te ondersteunen in uw besluitvorming gedurende het behandelproces van uw patiënten.

Inleiding

Voorbehouden en bijzondere handelingen verlangen specifieke waarborgen. Het KNGF biedt als beroepsorganisatie met deze brochure helderheid in de bevoegdheid, bekwaamheid en aansprakelijkheid van de fysiotherapeut bij het uitvoeren van voorbehouden en bijzondere handelingen.

Voorbehouden en bijzondere handelingen hebben met elkaar gemeen dat u als beroepsoefenaar extra zorgvuldig moet handelen. Voorbehouden handelingen onderscheiden zich van bijzondere handelingen doordat ze specifiek in de Wet BIG worden genoemd en ze niet door een fysiotherapeut mogen worden uitgevoerd. In de dagelijkse praktijk zijn er enkele voorbehouden handelingen die u als fysiotherapeut wel mag uitvoeren in opdracht van een arts, tandarts of verloskundige. Zo hebben veel ziekenhuizen richtlijnen voor voorbehouden handelingen die uitgevoerd worden door personen die de Wet BIG niet als bevoegd vermeldt. Het KNGF benadrukt dan ook het belang van samenwerking tussen (huis)artsen en fysiotherapeuten om zo bevoegdheid, bekwaamheid en aansprakelijkheid te kunnen waarborgen.

In deze brochure adviseert het KNGF u over zorgvuldig handelen bij voorbehouden en bijzondere handelingen. Allereerst zal worden ingegaan op algemene zorgvuldigheidseisen alvorens u overgaat tot het uitvoeren van de voorbehouden of bijzondere handeling. Deze eisen worden door middel van een checklist gepresenteerd. Daarna worden specifieke richtlijnen gegeven die u kunt opvolgen, naast de algemene zorgvuldigheidseisen, wanneer u een voorbehouden handelingen of bijzondere handeling gaat uitvoeren.

De begrippen voorbehouden handelingen en bijzondere handelingen worden hieronder gedefinieerd.

Voorbehouden handelingen

Voorbehouden handelingen zijn handelingen die onverantwoorde risico's voor het leven van of de gezondheid van de patiënt inhouden wanneer ze door ondeskundigen worden uitgevoerd.

‘Voorbehouden handelingen’ is een juridische term en wordt geregeld in de Wet BIG. Voorbehouden handelingen zijn risicovolle handelingen, die daarom voorbehouden zijn aan artsen, tandartsen en verloskundigen. Dit betekent dat u deze voorbehouden handeling in beginsel niet mag uitvoeren.

In paragraaf 2 wordt hier nader op ingegaan.

Bijzondere handelingen

Handelingen die in de wet niet als voorbehouden handelingen worden genoemd, maar door hun specifieke aard wel hoge eisen stellen aan zorgvuldige toepassing worden in deze brochure ‘Bijzondere handelingen’ genoemd. Het zijn handelingen die risicovol kunnen zijn en/of die als meer belastend kunnen worden ervaren door de patiënt dan de algemeen fysiotherapeutische handelingen.

In paragraaf 3 wordt hier nader op ingegaan.

Samenvatting

U leest in deze brochure eerst het KNGF-advies over zorgvuldig handelen. Dit advies hebben wij samengevat in de vorm van een checklist die u kunt gebruiken ter sturing en controle van uw handelen (paragraaf 1). Vervolgens gaan we dieper in op de definiëring van voorbehouden (paragraaf 2) en bijzondere handelingen (paragraaf 3) en de zorgvuldigheidseisen die aan deze handelingen worden gesteld. We sluiten de brochure af met een overzicht van voorbehouden en (voorbeelden van) bijzondere handelingen en een lijst met adressen, die u als bijlage in de brochure terugvindt (paragraaf 4).

1. Advies: zorgvuldig handelen

Bij al uw fysiotherapeutisch handelen dient u uiteraard uw professionele zorgvuldigheid te betrachten. Regelgeving verlangt immers deze zorgvuldigheid van u en stelt sancties aan het ontbreken ervan. Voordat u een handeling gaat uitvoeren verdient het aanbeveling een handeling alleen uit te voeren indien deze onderzocht is op haar werking. De richtlijnen die het KNGF heeft opgesteld kunnen u daarbij wellicht van dienst zijn.

Checklist

Om na te gaan of u inderdaad zorgvuldig hebt gehandeld, kunt u de vragen beantwoorden die we u als checklist voorleggen. De vragen in de checklist zijn ondergebracht in de volgende rubrieken:

- a. de patiënt;
- b. de eventuele verwijzende arts of opdrachtgevende arts;
- c. de organisatie van de praktijk;
- d. de fysiotherapeut.

a. De patiënt

1. Hebt u de patiënt grondig geïnformeerd over de aard van de behandeling, de gevolgen, de beoogde effecten en eventuele alternatieve behandelmethoden? Hebt u getoetst of de patiënt de gegeven informatie ook echt begrijpt?
2. Hebt u met de patiënt een afspraak gemaakt over de evaluatie van de behandeling?
3. Heeft de patiënt of zijn/haar wettelijk vertegenwoordiger u toestemming gegeven voor de behandeling en hebt u deze toestemming schriftelijk vastgelegd?

b. De eventuele verwijzende arts of opdrachtgevende arts

4. Is de verwijzing duidelijk? Zo niet, heeft u contact opgenomen met de verwijzer?
5. Heeft u bij tussentijdse complicaties gedurende de behandeling overleg gevoerd met de verwijzend arts?
6. Heeft u na afronding van de behandeling uw bevindingen aan de arts gerapporteerd?

c. De organisatie van de praktijk

7. Bespreekt of toetst u de toepassing van voorbehouden of bijzondere handelingen regelmatig met vakgenoten?
8. Is het dossier in orde en bijgewerkt? Raadpleeg zo nodig de KNGF-Richtlijn Verslaglegging.

d. De fysiotherapeut

9. Bent u bekwaam in de specifieke situatie?
10. Bent u op de hoogte van de geldende richtlijnen (Richtlijnen KNGF; instellingsrichtlijnen) met betrekking tot de handeling?
11. Is het duidelijk voor u wat u moet doen bij onverwachte reacties en situaties?
12. Voor het uitvoeren van een voorbehouden handeling: bent u op de hoogte van de geldende afspraken met de verwijzend arts?
13. Voor het uitvoeren van een bijzondere handeling: heeft u naast de algemene fysiotherapie opleiding ook een gespecialiseerde opleiding gedaan? (bijvoorbeeld bekkenfysiotherapie, manuele therapie, orofaciale fysiotherapie)
14. Past de voorbehouden of bijzondere handeling binnen het fysiotherapeutisch beroepsprofiel en beroepsdomein?
15. Beschikt u over de kennis, vaardigheden en juiste attitude voor het uitvoeren van de voorbehouden of bijzondere handeling?
16. Heeft u de juiste hygiënische maatregelen genomen zoals deze zijn vastgesteld door de Specialistische Vereniging op uw gebied van de voorbehouden of bijzondere handeling?

2. Voorbehouden handelingen

2.1 Definitie

Voorbehouden handelingen zijn handelingen die onverantwoorde risico's voor het leven van of de gezondheid van de patiënt inhouden wanneer ze door ondeskundigen worden uitgevoerd.

De wet heeft een onderscheid gemaakt tussen beroepsbeoefenaren die zelfstandig bevoegd zijn en niet zelfstandig bevoegd zijn om voorbehouden handelingen uit te voeren. Artikel 36 van de Wet BIG bepaalt dat deze handelingen voorbehouden zijn aan artsen, tandartsen en verloskundigen. Wie niet zelfstandig bevoegd is mag in opdracht van een zelfstandig bevoegde en onder bepaalde voorwaarden een voorbehouden handeling uitvoeren. Alle anderen is het verboden om deze handelingen uit te voeren, tenzij er sprake is van een noodsituatie.

In datzelfde artikel leest u welke handelingen als voorbehouden handelingen worden gekwalificeerd. Deze lijst kunt u lezen in de bijlage (paragraaf 4). Verder treft u in deze bijlage een lijst aan (van voorbeelden) van bijzondere handelingen.

2.2 Waarborgen

Evenals de bijzondere handelingen worden de voorbehouden handelingen omkleed met waarborgen. Naast de zorgvuldigheid spreekt de wet zich expliciet uit over de personen die een voorbehouden handeling mogen uitvoeren. Uitsluitend artsen, tandartsen en verloskundigen mogen voorbehouden handelingen verrichten. Andere personen mogen slechts bij uitzondering voorbehouden handelingen verrichten en alleen in opdracht van een zelfstandig bevoegd beroepsbeoefenaar.

Uitvoerende personen

In de navolgende drie situaties spreken we van een uitzondering op de regel die bepaalt wie de voorbehouden handeling mag uitvoeren, waarbij zowel situatie a, b als c zich moeten voordoen om te mogen spreken van een uitzondering:

- a. De uitvoerder krijgt de opdracht van een persoon die bevoegd is tot het verrichten van de voorbehouden handeling.
- b. De uitvoerder is voldoende bekwaam in het uitvoeren van de opdracht.
- c. De uitvoerder neemt bij het uitvoeren van de voorbehouden handeling de aanwijzingen in acht die hij/zij gekregen heeft van de persoon die tot de voorbehouden handeling bevoegd is.

Vanwege het feit dat voorbehouden handelingen door fysiotherapeuten alleen in opdracht van een zelfstandig bevoegd beroepsbeoefenaar mogen worden uitgevoerd, kunnen deze handelingen niet toepast worden indien een patiënt zonder opdracht hiervoor (b.v. via Directe Toegankelijkheid) bij de fysiotherapeut komt.

Graag maken wij u erop attent dat u bij b zelf moet beoordelen of u bekwaam genoeg bent om de opdracht uit te voeren. Meent u dat u dat niet bent, dan mag u de opdracht niet aannemen. Volgens de Memorie van Toelichting van de Wet BIG blijkt bekwaamheid uit gerichte scholing en verkregen praktijkervaring. Dat betekent dat u bekwaamheid kunt verwerven met aanvullende scholing en praktische training. Verder geeft de Memorie van Toelichting aan dat bekwaamheid mede afhankelijk is van de frequentie waarmee u de betreffende handeling in uw dagelijkse praktijk uitvoert.

Opdrachtgevende personen

Het zal meestal een arts zijn die u opdracht verstrekt tot het verrichten van een voorbehouden handeling. In de volgende situaties mag de arts u de opdracht geven tot het verrichten van een voorbehouden handeling:

- Een arts geeft voor zover nodig aanwijzingen omtrent het uitvoeren van de handeling
- Een arts verzekert zich ervan dat er voldoende mogelijkheden zijn tot zijn/haar toezicht en tussenkomst.
- Een arts mag de opdracht alleen verstrekken als hij / zij redelijkerwijs mag aannemen dat u voldoende bekwaam bent om de opdracht behoorlijk uit te voeren.

2.3 Aandachtspunten voor de zelfstandig gevestigde fysiotherapeut

We besteden specifieke aandacht aan de fysiotherapeut in de zelfstandige praktijk, de eerstelijns fysiotherapeut. De omstandigheden waarin de eerstelijns fysiotherapeut kan voldoen aan de zorgvuldigheidseisen zijn veelal anders dan voor de fysiotherapeut in een instelling. Voor instellingen heeft de voormalige Raad BIG een stappenplan ontwikkeld dat instellingen ondersteunt in het creëren van waarborgen bij het uitvoeren van voorbehouden handelingen. De instellingen zijn volgens de Wet BIG verantwoordelijk voor het instellen van protocollen en een bevoegdheidssysteem. Dit ligt echter anders voor de fysiotherapeut in de eerste lijn.

Zorgvuldigheid

Als fysiotherapeut in uw eigen praktijk behandelt u de patiënt op basis van een verwijzing van een arts dan wel door middel van Directe Toegankelijkheid. Let wel: op basis van de Wet BIG bent u *niet* zelfstandig bevoegd tot het uitvoeren van voorbehouden handelingen. Wanneer u behandelt op basis van een verwijzing door een arts kan deze arts u opdracht geven tot het uitvoeren van een voorbehouden handeling. De zorgvuldigheidseisen spelen dan een belangrijke rol. De wet stelt immers nadere eisen aan de verwijzing en het contact tussen de arts en u. We raden dan ook aan om naast de algemene zorgvuldigheidseisen genoemd in paragraaf 1 de onderstaande richtlijnen te volgen.

Richtlijnen

We nemen de richtlijnen één voor één door en lichten de specifieke omstandigheden toe waaronder u in de zelfstandige praktijk uw beroep uitoefent.

1. Verstrek de patiënt relevante informatie

Op grond van de Wet BIG stelt de arts de indicatie voor de voorbehouden handeling. De arts hoeft niet zelf bekwaam te zijn om de handeling uit te voeren. Wel moet de arts beschikken over de bekwaamheid en deskundigheid om de indicatie voor de voorbehouden handeling te stellen.

2. Leg de toestemming schriftelijk vast

De arts verleent u de opdracht voor een voorbehouden handeling wanneer hij / zij redelijkerwijs mag aannemen dat u bekwaam bent om de voorbehouden handeling te verrichten. De arts zal uw bekwaamheid over het algemeen vaststellen op grond van uw diploma's en gevolgde aanvullende scholing. Daarnaast is uw praktijkervaring een tweede graadmeter. We gaven al aan dat de frequentie, waarmee u een bepaalde handeling uitvoert, voor de Wet BIG relevant is. Uw bekwaamheid is dus geen vaststaand gegeven: u kunt onder invloed van tijd uw bekwaamheid verliezen.

Een goed contact tussen u en de arts is daarom van belang. Door de arts te voorzien van informatie over gevolgde scholing en opgedane praktijkervaring, stelt u hem/haar in staat uw bekwaamheid vast te stellen. Zo kunt u samen met de arts waarborgen dat u een voorbehouden handeling wel of niet kunt uitvoeren wanneer de arts u daarvoor opdracht geeft. U doet er goed aan de arts te vragen deze opdracht schriftelijk te bevestigen nadat u consensus hebt bereikt over de uitvoering van de voorbehouden handeling.

3. Toets voorbehouden handelingen

Ook voorbehouden handelingen vragen om een regelmatige bespreking met collega's. De IOF's vormen een goed medium om voorbehouden handelingen te toetsen.

4. Maak afspraken met de arts

De Wet BIG bepaalt dat toezicht en tussenkomst van de opdrachtgever mogelijk moet zijn wanneer u een voorbehouden handeling uitvoert. De wet stelt echter niet dat de opdrachtgever altijd bij de uitvoering van de voorbehouden handeling aanwezig moet zijn. Waar het de wet om gaat is dat de opdrachtgever bereikbaar moet zijn voor overleg en beschikbaar voor toezicht en tussenkomst. Voor u als zelfstandig gevestigde beroepsbeoefenaar is het van belang nadere afspraken te maken met de arts over zijn/haar bereikbaarheid en de mogelijkheden tot tussenkomst wanneer u een voorbehouden handeling uitvoert.

Ook voor voorbehouden handelingen geldt dat er tussen u en de arts consensus moet bestaan over de toepassing van de handeling. We stellen u daarom voor om in overleg met de arts de voorwaarden vast te stellen die aangeven onder welke omstandigheden u overgaat tot het verrichten van een voorbehouden handeling. Wanneer u een voorbehouden handeling gaat verrichten, moet u de eventuele aanwijzingen van de arts opvolgen.

5. Weeg de belasting van de patiënt

De afweging of de handeling te belastend is voor de patiënt, maakt u in overleg met de arts.

6. Stel eisen aan uw bekwaamheid en deskundigheid

Bij een voorbehouden handeling hebt u een eigen verantwoordelijkheid in de beoordeling van uw bekwaamheid om de handeling te verrichten. De vereiste bekwaamheid kan per voorbehouden handeling verschillen.

Daarnaast moet ook zelf beoordelen wanneer u de arts inschakelt tijdens de uitvoering van een voorbehouden handeling.

We leggen u een enkele vragen voor waarmee u kunt nagaan of u de opdracht tot het verrichten van een voorbehouden handeling kunt aannemen. Wanneer u alle vragen positief kunt beantwoorden, mag u de opdracht aannemen.

1. Beschik ik over de kennis en vaardigheden voor het uitvoeren van de voorbehouden handeling?
2. Ben ik op de hoogte van het geldende protocol van de handeling?
3. Is het me duidelijk wat ik moet doen als er onverwachte reacties optreden?
4. Ben ik bekwaam in deze specifieke situatie?

Realiseert u zich goed dat uw onbekwaamheid betekent dat u onbevoegd bent tot het uitvoeren van de betreffende voorbehouden handeling. Meent u dat u niet bekwaam bent om de opdracht aan te nemen, dan moet u in overleg treden met de arts en de opdracht teruggeven. We adviseren u eveneens contact op te nemen met de arts wanneer de verwijzing niet correct is vanwege de te behandelen aandoening. Een goede samenwerking met de arts voorkomt dat de arts niet op de hoogte is van uw bekwaamheden ten aanzien van de voorbehouden handelingen.

7. Leg een dossier aan en maak een behandelplan

De zorgvuldigheid die u in acht moet nemen, kunt u verantwoorden in het dossier.

3. Bijzondere handelingen

3.1 Definitie

Ook bijzondere handelingen stellen hogere eisen aan uw zorgvuldigheid in het toepassen van de handelingen.

Bijzondere handelingen

Handelingen die in de wet niet als voorbehouden handelingen worden genoemd, maar door hun specifieke aard wel hoge eisen stellen aan zorgvuldige toepassing worden in deze brochure 'Bijzondere handelingen' genoemd. Het zijn handelingen die risicovol kunnen zijn en/of die als meer belastend kunnen worden ervaren door de patiënt dan de algemeen fysiotherapeutische handelingen.

Kenmerken

In de Bijlage treft u een lijst aan met voorbeelden van bijzondere handelingen. Aan bijzondere fysiotherapeutische handelingen kunnen de volgende kenmerken worden gegeven:

1. maken deel uit van een fysiotherapeutische behandeling of zijn een logisch gevolg van een bepaalde behandelmethode;
2. kunnen als méér belastend worden ervaren door de patiënt dan de algemeen fysiotherapeutische handelingen;
3. verlangen bijzondere waarborgen;
4. zowel de handeling zelf als het lichaamsgebied waar de handeling plaatsvindt behoren in eerste instantie niet tot de lesstof van de initiële opleiding fysiotherapie, maar worden geleerd in een vervolgopleiding die zich richt op een specifiek beroepsterrein binnen de fysiotherapie (bijvoorbeeld: bekkenfysiotherapie, manuele therapie en orofaciale therapie).

De WGBO regelt de relatie tussen de hulpverlener en de patiënt. U leest daarin de voorwaarden die aan de uitvoering van behandelingen worden gesteld. Zo bepaalt de wet dat u de patiënt deugdelijk moet informeren over de behandeling. Aan de hand van deze informatie besluit de patiënt immers of hij/zij toestemming geeft voor de behandeling. Als beroepsorganisatie zijn we van mening dat we de normen in de wet moeten uitbreiden met enkele waarborgen bij het verrichten van bijzondere handelingen.

3.2 Waarborgen

De kenmerken van bijzondere handelingen brengen met zich mee dat we ze met meer waarborgen omkleden dan de handelingen vanuit de reguliere fysiotherapie. Uiteraard is het in acht nemen van strikte zorgvuldigheidseisen de eerste voorwaarde voor het verrichten van bijzondere handelingen. De waarborgen waaraan we als beroepsgroep

veel waarde hechten, presenteren wij u, naast de algemene zorgvuldigheidseisen van paragraaf 1, als een zestal richtlijnen. We raden u met klem aan dat u zich in uw beslissing omtrent bijzondere handelingen baseert op deze richtlijnen.

1. Verstrek de patiënt relevante informatie

Wanneer u een patiënt behandelt, informeert u hem of haar vooraf grondig over de voorgestelde behandeling, het beoogde effect en eventuele alternatieven. Op basis van volledige informatie kan de patiënt u zo verantwoord toestemming geven voor de behandeling.

2. Leg de toestemming schriftelijk vast

Aan de hand van de informatie die u de patiënt gegeven heeft over de bijzondere én de reguliere behandelmethode, verleent de patiënt u toestemming om over te gaan tot behandelen. We adviseren u de verkregen toestemming in het behandeldossier te noteren.

3. Toets bijzondere handelingen

Door het specifieke karakter van de bijzondere handelingen is het belangrijk dat u regelmatig met collega's deze handelingen bespreekt en ook toetst. Samen met uw collega's beoordeelt u dan de werkzaamheid, effectiviteit en doelmatigheid van de handelingen. Gestructureerd intercollegiaal overleg vormt een uitstekende gelegenheid om uw collega's te treffen en de bijzondere handelingen te toetsen.

4. a. Volg de geldende afspraken gemaakt in de (verbijzonderde) beroepsgroep

Alle fysiotherapeuten die bekwaam zijn bijzondere handelingen uit te voeren dienen zich te houden aan de regels en eventuele richtlijnen die de betreffende beroepsvereniging heeft opgesteld in relatie tot de bijzondere handelingen. Een voorbeeld van een specifieke afspraak in de beroepsgroep ten aanzien van handelingen in het bekkenbodengebied treft u aan in de Bijlage.

b. Houd uw bekwaamheid en deskundigheid op peil

Om uw bekwaamheid en deskundigheid op peil te houden, wordt u geacht regelmatig deel te nemen aan bijscholingscursussen.

5. Weeg de belasting voor de patiënt

Er zijn patiënten die bijzondere handelingen ervaren als belastend. Sommige bijzondere handelingen dragen ook een extra risico met zich mee. U moet zich ervan verzekerd hebben dat er geen minder belastend alternatief voor handen is.

6. Leg een dossier aan en maak een behandelplan

Om uw handelen te kunnen verantwoorden bent u op grond van de Wet op de Geneeskundige BehandelingsOvereenkomst (WGBO) en de KNGF Richtlijnen verplicht om een dossier in te richten met betrekking tot de behandeling van de patiënt. In het dossier dient u op te nemen:

- bij DTF: het screeningsverslag
- de medische diagnose of (verwijsdiagnose)

- de fysiotherapeutische diagnose
- het behandelplan

4. Bijlage

4.1 Voorbehouden handelingen zoals omschreven in de Wet BIG

- het verrichten van heerkundige handelingen;
- het verrichten van verloskundige handelingen;
- het uitvoeren van endoscopieën;
- het uitvoeren van catheterisaties;
- injecteren;
- het verrichten van puncties;
- het onder narcose brengen;
- het verrichten van handelingen met gebruikmaking van radioactieve stoffen of toestellen die ioniserende stralen uitzenden;
- het verrichten van electieve cardioversie;
- het toepassen van defibrillatie;
- het toepassen van elektroconvulsieve therapie;
- steenvergruizing voor geneeskundige doeleinden;
- het verrichten van handelingen ten aanzien van menselijke geslachtscellen en embryo's, gericht op het anders dan op natuurlijke wijze tot stand brengen van een zwangerschap.

4.2 Voorbeelden van bijzondere handelingen

Hieronder vindt u een aantal voorbeelden van bijzondere handelingen. Let wel: de lijst is niet uitputtend en door nieuwe ontwikkelingen in het vakgebied komen er steeds handelingen bij die als 'bijzonder' omschreven kunnen worden.

Het is uw eigen verantwoordelijkheid om u ten allen tijde op de hoogte te stellen van de actuele ontwikkelingen in uw vakgebied en de zorgvuldigheidseisen van de (specialistische) beroepsgroep nauwlettend op te volgen.

Voorbeelden van bijzondere handelingen in het ademhalingsstelsel

- Ballonneren;
- Intermittent positive pressure breathing.
- Afzuigen van slijm uit de trachea en bronchi

Voorbeelden van bijzondere handelingen in het mond-kaakgebied

- Intraorale palpatie van de weefsels van het craniomandibulaire systeem;
- Intraorale handelingen gericht op herstel van orofasciale functie, danwel ter voorkoming van dreigend functieverlies.
- Palpatie van het kaakgewricht via de uitwendige gehoorgang

Voorbeelden van bijzondere handelingen in het bekkenbodemgebied

- Palpatie (manuele controle) van het bekken, de bekkenbodem en de organen van het kleine bekken via de vagina of via het anale kanaal;
- Het inbrengen van een probe, of elektrode, of ballonkatheter of elk ander medisch hulpmiddel in de vagina, in het anale kanaal of rectum.

Voorbeelden van bijzondere handelingen in het onderste wervelkolom gebied

- Palpatie, mobilisatie en tractie van het os coccygeus via het anale kanaal;
- Dwarse fricties via het anale kanaal;
- Palpatie of fricties van de sacro-iliacale ligamenten via het anale kanaal

Voorbeelden van bijzondere handelingen, anders,

- Bandage van het gezwollen scrotum
- Controle van de schaamstreek en/ of liesgebied

4.3 Voorbeeld van een specifieke afspraak in de beroepsgroep (zoals genoemd onder hoofdstuk 3.2: 'Waarborgen' ad 4a.):

Ten aanzien van inwendige handelingen in het bekkenbodemgebied merkt het KNGF het volgende op:

Bijzondere handelingen in het bekkengebied zijn het inwendige onderzoek of de inwendige behandeling. Het KNGF adviseert fysiotherapeuten inwendige handelingen in het bekkengebied gericht op bekkenfysiotherapie over te laten aan geregistreerde bekkenfysiotherapeuten. Geregistreerde bekkenfysiotherapeuten zijn fysiotherapeuten die dankzij een aanvullende opleiding onder meer zijn gespecialiseerd in inwendig onderzoek en inwendige behandeling gericht op bekkenfysiotherapie.

4.4 Adressen

Het stappenplan van de Raad BIG kunt u bestellen bij:

Ministerie van VWS Publieksvoorlichting telefoon: 070-340 7890 of per fax 070-340 6251

www.minvws.nl

Het boekje 'Onder voorbehoud' geeft uitleg over de Wet BIG. Dit gratis boekje kunt u bestellen bij:

Ministerie van VWS Publieksvoorlichting telefoon: 070-340 7890 of per fax 070-340 6251

www.minvws.nl